

SELVSAGT

Funksjonshemmede
mot diskriminering
NUMMER 7 // 2014

Tema arbeidsliv:

**Hvorfor
får ikke
funksjons-
hemmede
jobb?**

Tilgjengelig tur:

**Ferietipsene
du ikke får
andre steder**

**Empo TV – mye mer
enn ablegøyer**

Medier: Broyter vei for utviklingshemmede side 54

Mediene
dropper
funkiser

**Fortsatt kamp
i Ringsaker**

ULOPA

Spennende kontorlandskap

...med kreativ bruk
av heiser og ramper

VIL DU VÆRE MED PÅ EN NY BYDEL FOR ALLE?

Uloba vil utvikle en ny og universelt utformet bydel for alle på Gulskogen i Drammen i tilknytning til at vi bygger nytt hovedkontor. Vår visjon er en bydel som er tilgjengelig og som inkluderer alle i arbeid og fritid.

En levende bydel med næringsliv, overnattingsmuligheter, kurs, konferanser og rekreasjon. Vær med oss i utviklingen av en fremtidsrettet bydel hvor det er godt å være for alle - et steinkast fra Gulskogen jernbanestasjon.

Ønsker din bedrift mer informasjon?

Kontakt: Jan Mannerud, daglig leder i Assistanse Nye Eiendommer

E-post: jan.mannerud@uloba.no

Under usynlighetskappen

Av Ann Kristin Krokan, politisk fagansvarlig i Uloba

De fleste europeiske land opererer med at funksjonshemmede utgjør 15-20 prosent av befolkningen. Landets største minoritet, altså. Det er det de færreste som vet.

De fleste vet heller ikke at funksjonshemmede ligger langt under folkeflertallet på alle velferdsgoder, mens vi er overrepresentert når det gjelder mobbing, overgrep, vold og hatkriminalitet.

Det meste av tallmaterialet vi har om funksjonshemmedes situasjon er eldre enn 2009, da Nasjonalt dokumentasjonssenter for mennesker med nedsatt funksjonsevne ble nedlagt. Derfor er det fritt fram for politikere og ikke minst media å anta at alt er ok. De ser oss ikke.

Integrere eller inkludere?

Derfor kan en mektig presseskikkelse som tidligere Aftenposten-redaktør Hilde Haugsgjerd i et intervju med Selvsagt (s. 64) snakke om hvor «langt Norge tross alt har kommet i arbeidet med å integrere funksjonshemmede, sett i et større perspektiv – både i tid, i forhold til andre land og i forhold til andre uløste sosialpolitiske utfordringer».

Integrere = å innlemme i helheten. Noen kommer utenfra og blir sluppet inn. Inkludere = å omfatte, innbefatte. Det vil si at man allerede er en del av helheten, slik funksjonshemmede er.

Vi mangler ikke aktiv handling for å bli sluppet inn. Problemet er all den aktiviteten som har pågått, og som fortsatt pågår, for å støte oss ut, for å late som vi ikke eksisterer. Ekskludering er derfor et mer interessant begrep.

Mener Haugsgjerd at vi skal sammenligne oss med funksjonshemmede i Norge for 70 år siden, når vi vurderer situasjonen vår? Med funksjonshemmede i Somalia? Eller har vi en soleklar rett til å sammenligne oss med folk flest i Norge

anno 2014? Hilde Haugsgjerd, med alle sine posisjoner i norsk presse, har et særlig ansvar for å sette seg inn i det hun snakker om når hun uttaler seg om vår situasjon. Å hevde at vår situasjon er «godt kjent» reflekterer ikke medias oppslag om funksjonshemmedes situasjon. At enkeltindivider presenteres med sin «uheldige skjebne», bidrar ikke til å belyse situasjonen for funksjonshemmede som en diskriminert gruppe.

Det er kanskje gammeldags å snakke om medias samfunnsoppdrag. Å etterlyse at media selv skal føle ansvar for å samle kunnskap og bidra til å belyse funksjonshemmedes undertrykte rolle i samfunnet, er kanskje overoptimistisk. Men ved å legge usynlighetskappen over oss, er det media som gjør det mulig for politikerne å stenge oss ute. *

Ekskludering er et mer interessant begrep.

DET STORE BILDET

Verdensmusikk

Funky music!

De funksjonshemmede musikerne Ricky Likabu og Coco Ngambali fikk ikke spille med andre band i den kongolesiske hovedstaden Kinshasa. Det ga opphavet til bandet Staff Benda Bilili, som på språket lingala betyr noe slikt som «se forbi fremtoningen». Gatebandet har siden fått stor oppmerksomhet både i hjemlandet og ellers i verden, ikke minst etter dokumentaren Benda Bilili! Se og hør dem på YouTube.

Leder

Ann Kristin Krokan

3 Under usynlighetskappen

Det store bildet

Verdensmusikk

5 Funky music!

Aktuelt

Småstoff

8 Uten BPA, ingen kake

9 Frakjent dømmekraft

9 Promp med og uten lyd

9 Leksikon for alle

Tema

Arbeidsliv

10 Ingen enkel vei til jobb

12 - Kom på banen, meld dere på!

14 Fylte ikke ut uføresøknad

15 Funksjonshemmede og arbeid:
Intet er nytt under solen

17 Jobb gjennom kontakter

18 Funksjonsnedsettelse ingen hindring

19 Bevisst rekruttering

Debatt

Diskriminering

20 Midler til daglig drift

22 Bruk loven vår!

Ferie & fritid

Dykking

24 Vektløs

Ferie & fritid

Reisetips

30 Global dugnad for rullestolkart

32 Tilgjengelig turisme

Portrett

Kari Kjønås Kjos

36 En brennende sjel

Rettighetskamp

BPA

42 BPA-bataljen i Ringsaker:
Nå må kommunen levere

44 Vanlig oppvekst med BPA

46 Ny BPA-film fra Storstein

Kommentar

BPA

48 BPA-forslaget - en god begynnelse

Diskriminering

Likestillings- og diskrimineringsombudet

50 Fem år med nyttig klaging

Medier

Empo TV

54 Holdning over

Forskning

62 Funksjonshemmede stadig
mindre i mediene

Usynliggjøring

64 Homser framfor funkiser

SELVSAGT

Utgiver: Uloba SA
Postboks 2474 Strømsø,
3003 Drammen

Ansvarlig redaktør: Hans Hjellemo
Redaktør: Helge Olav Haneseth
Ramstad, hra@uloba.no

Annonser/abonnement/
bestilling av blader:
post@uloba.no

Design og produksjon:
REDINK / www.redink.no

Redaktør: Ingunn Solli
Art Director: Christen Pedersen
Layout: Marius Hole
Prosjektleder: Ole Martin
Kristiansen
Trykk: 07 Media AS
Forsidefoto: Siv Dolmen

3000 Det er fortsatt bare i underkant av 3000 funksjonshemmede som har BPA i Norge, over 20 år etter at ordningen ble innført.

500 000 synshemmede, hørselshemmede og bevegelseshemmede stenges ute fra kollektivtransporten.

Uten BPA, ingen kake

Erlandsens Conditori i Halden er siden 2012 blitt drevet av tre utviklingshemmede, som har lønnet en borgerstyrt personlig assistent til å bistå både bak disken og med bakingen. Da de ikke lenger hadde råd til å lønne assistenten, sto konditoriet i fare for å bli nedlagt, siden kommunen ikke hadde svart på deres BPA-søknad. Støtte fra lokalt næringsliv sikret driften i hvert fall frem til 17. mai, skriver NRK Østfold.

Foto: Steinar Omar Østli/Halden Arbeiderblad

200 000

Kulturdepartementet har bevilget 200 000 kroner til synstolkning av film i år. Inntil denne tildelingen ble klar i april, lå «Blind» an til å bli eneste synstolkede kinofilm i år. Filmens produsent finansierte denne synstolkningen selv, med 60 000 kroner, ifølge Kulturdepartementet.

Prompt med og uten lyd

I vår viste Nationaltheatret for andre gang en forestilling med både synstolkning og tegnspråktolk. Det var oppsetningen av «Dr. Proktors prompepulver» den 24. april som på denne måten ble gjort tilgjengelig for synshemmede og døve. Til en «Hedda Gabler»-forestilling i fjor høst ble ti synshemmede invitert for å teste synstolkningen, som er tilgjengelig via en mobil-app.

Frakjent dømmekraft

Mens andre land har dommere og advokater som er blinde, stryker Oslo tingrett en meddommer som er blind.

Tekst: Helge Olav Haneseth Ramstad Foto: Norges Blindeforbund

- Dette er ikke bare diskriminering av meg. Det rammer en hel gruppe, sier Arnt Holte. Han er president i Verdens blindeunion og var inntil nylig også meddommer i Oslo tingrett. Men i vinter bestemte tingretten seg for å stryke ham som meddommer, nettopp fordi han er blind.

Diskriminerende domstol

- Domstolen skal være vakt-hunden som passer på at diskriminering ikke skjer. Da er det spesielt at domstolen som institusjon diskriminerer, sier Arnt Holte.

Han frykter at denne diskri-

mineringspraksisen kan gjøre funksjonshemmede usikre på domstolenes kompetanse når det gjelder diskriminering.

Uegnet

Oslo tingrett beskriver sin avgjørelse som saklig begrunnet forskjellsbehandling, og mener at Arnt Holte som blind er uegnet som meddommer.

- Tingrettens holdning i denne saken kan få alvorlige følger, ved at det blir lettere å argumentere for denne typen diskriminering.

Holte fikk heller ikke medhold i lagretten og har nå anket til høyesterett.

Leksikon for alle

Store Norske Leksikon fikk i april tildelt utmerkelsene «Merket for god design» og «Design for alle» for sitt nettleksikon. «Design for alle»-prisen går til en løsning som vektlegger brukervennlighet og universell utforming. Etter prisutdelingen har Funka Nu kritisert Store Norske Leksikons nettsted snl.no for ikke å følge forskriften for universell utforming av IKT. Funka Nu, som har spesialisert seg på universell utforming av informasjon, kritiserte samtidig Norsk Designråd for å gi prisen til en løsning som ikke følger forskriftene.

Ingen enkel vei til jobb

Mer enn 80 000 funksjonshemmede ønsker seg jobb, samtidig som arbeidsgiverne skriker etter arbeidskraft. Hvorfor finner de oss ikke?

Foto: Johnner

- Kom på banen, meld dere på!

Kristin Skogen Lund, toppsjef i Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO), oppfordrer funksjonshemmede til å komme seg på banen og søke jobb. - Vi vet jo ikke hvor dere er, sier hun.

Tekst: Hans Hjellemo Foto: Scanpix

Skogen Lund påpeker at jobbsøkende funksjonshemmede ikke er en egen gruppe i NAV.

- Funksjonshemmede må bli flinkere til å fremheve sin egen kunnskap og sine egne egenskaper. Vi kan vri annerledeshet til noe positivt. Birgit Skarstein har sagt at som rullestolbruker må hun hele tiden finne andre veier og andre løsninger. Det gir positiv overføringsverdi til en jobbsituasjon. Det synes jeg er kult sagt, sier Kristin Skogen Lund. Skarstein ble kjent for det norske folk da hun deltok i TV-serien «Ingen grenser». I dag er hun leder av organisasjonen Unge funksjonshemmede.

Nei til kvotering

Glem alt om kvotering, glem alt om aktivitets- og rapporteringsplikt. Kristin Skogen Lund er imot begge deler.

- Aktivitets- og rapporteringsplikten er vi imot. Det er ikke en ordning som bidrar til noe som helst, og er byråkrati for byråkratiets skyld. Når man ikke ser hensikten, blir det en øvelse uten poeng, sier hun, og utdyper:

- Kvotering er jeg generelt imot, enten det dreier seg om kvinner eller personer med funksjonsnedsettelse. Ville du likt å ha blitt

stigmatisert på en slik måte? Spør Kristin Skogen Lund retorisk.

NHO-sjefen tror det er en myte at alle funksjonshemmede må hjelpes inn i arbeidslivet.

- Kan funksjonshemmede matche arbeidsgivernes behov for kompetanse, er det det viktigste, sier hun.

Ringer i vannet

Skogen Lund avviser likevel ikke at noen virkemidler må være på plass. Tilretteleggingsgaranti og lønnstilskudd er i alle fall en måte å bygge bro på, sammen med forutsigbar og faglig kompetanse i NAV, mener hun.

NHO driver sitt eget prosjekt, «Ringer i vannet», hvor 1057 nye personer gikk fra utføring til nye faste ordinære jobber i 2013.

- Prosjektet tar utgangspunkt i arbeidsgivernes behov, opplæring og trening, og er vårt bidrag til å oppfylle avtalen om inkluderende arbeidsliv.

Kristin Skogen Lund har selv sett hvordan kolleger har gjort sin funksjonsnedsettelse til en styrke.

- Strategien må være å få flere til å si «jeg er kompetent». Ressursene må settes inn på å få flere funksjonshemmede til å se det og si det, sier Kristin Skogen Lund. *

“

Vi kan vri annerledeshet
til noe positivt.

Fylte ikke ut uføresøknad

Navn: Heidi Bakke

Alder: 44

Bakgrunn: Utdannet innen
statsvitenskap/språk

Arbeidssted: Sekretariatet
i SVs stortingsgruppe

Tidligere arbeidssted: Reisebyrå,
privat næringsliv

Min første jobb var i et reisebyrå. Jeg hadde fire måneders praksis i studiene og fikk fortsette. Siden fikk jeg jobb i det private, før jeg endte opp på Stortinget.

I perioder mellom jobber har jeg opplevd det tidvis frustrerende. Jeg har møtt en del fordommer som handler om uvitenhet; det å automatisk bli tillagt egenskaper jeg ikke har. For eksempel er jeg svært lite borte fra jobb og jeg møter i tide. Ellers tror jeg at mye handler om å jobbe med seg selv. Jeg har måttet jobbe med å kunne synes at min innsats er bra nok. Det har tatt sin tid, men i prosessen har det også gitt meg mer selvtilitt.

Får forståelse

På Stortinget har jeg det veldig bra og får alltid det jeg trenger. Tidligere har det ikke bare vært enkelt for eksempel å be om en døråpner eller få forståelse for at det kan by på problemer når snøen laver ned om vinteren.

Det er vanskelig å uttrykke hva det har betydd for meg å få være i arbeid. Det gir meg mening og veldig mye glede. Flere av mine beste venner har jeg møtt gjennom studier og jobb. Som 25-åring fikk jeg tilsendt søknadspapirer om uføretrygd – i dag er jeg veldig glad for at jeg ikke fylte dem ut.

Funksjonshemmede og arbeid:

Intet er nytt under solen

Mens Norge skriker etter arbeidskraft, står fortsatt godt over 80 000 funksjonshemmede i kø for å få jobb. Det er tverrpolitisk enighet om å få flere funksjonshemmede inn i arbeidslivet. Men ingenting skjer.

Tekst: Hans Hjellemo **Foto:** Jan Lillehamre

Det er tverrpolitisk enighet om å få flere funksjonshemmede inn i arbeidslivet. Men ingenting skjer. Denne våren har jeg vært på flere seminarer som handler om hvordan vi skal få flere funksjonshemmede i jobb. Jeg har spist frukt, drukket kaffe og fått ett og annet rundstykke til å svelge den tverrpolitiske enigheten om dette med. Men det er en mager trøst at alle disse seminarene i alle fall sørger for arbeid for de som arrangerer dem.

Mye skrik og lite ull

Fasit så langt er at 195 funksjonshemmede fikk nye jobber i fjor. De færreste av dem ble formidlet via NAV, til tross for at NAV har en verktøykasse med godt og vel 40 ulike virkemidler for nettopp å få funksjonshemmede ut i jobb.

Med andre ord: Arbeid for funksjonshemmede handler om mye skrik og lite ull.

I tillegg er det ytterst få norske bedrifter som kjenner aktivitets- og rapporteringsplikten. Den pålegger offentlige virksomheter og virksomheter med mer enn 50 ansatte å jobbe målrettet og planmessig for å oppfylle loven om forbud mot diskriminering av personer med nedsatt

funksjonsevne i forhold til å rekruttere dem aktivt inn i arbeidslivet. Næringslivets Hovedorganisasjon, som organiserer de fleste store bedrifter, er imot denne rapporteringsplikten. Dermed er vi like langt, eller kort.

Fafo-rapporten «Inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne i arbeidslivet» er heller ikke mye å slå i bordet med. Det mest oppsiktsvekkende funnet her er at holdningene til funksjonshemmede i arbeid er i svak bedring.

– Kun 19 prosent av arbeidsgiverne er enige i utsagnet om at funksjonshemmede har lavere arbeidskapasitet enn andre. Kun 13 prosent av de spurte bedriftene er enige i at funksjonshemmede i jobb øker risikoen for høyere sykefravær. Det er et interessant og gledelig funn, sa forsker Inger Lise Skog Hansen da rapporten ble presentert.

Langt mellom liv og lære

– Undersøkelsen bidrar til å avlive myter om holdninger arbeidsgiverne har til funksjonshemmede. Men i vår undersøkelse er det ingen automatiske assosiasjoner til nedsatt arbeids- evne og sykefravær. Det tyder på at arbeidsgiverne tenker nytt om risikoen ved å ansette funksjonshemmede, sa Skog Hansen. 🐉

NAV trenger dessuten markedskompetanse for å bli bedre til å formidle arbeidsgivere.

☞ Men positive holdninger reduserer ikke køen av arbeidsledige funksjonshemmede. Fortsatt er det altfor langt mellom liv og lære til tross for at 58 prosent av de spurte bedriftene i undersøkelsen har et mål om å ansette funksjonshemmede. Men arbeidsgiverne går helt i lås på spørsmålet om det kan være aktuelt å kvotere inn funksjonshemmede. Kun ti prosent er enige i at man kan prioritere å ansette funksjonshemmede arbeidstakere ved ellers like kvalifikasjoner.

- Det er ingen oppslutning om kvotering for å nå konkrete målsettinger, slår Inger Lise Skog Hansen fast.

78 fikk jobb gjennom NAV

Og for de av oss som setter sin lit til at NAV kan åpne en vei inn i arbeidslivet, er fasiten nedslående. Den mikroskopiske andelen funksjonshemmede som fikk jobb i fjor gjennom NAV, utgjorde 40 prosent, eller mer beskrivende: 78 personer.

Da Fafo-rapporten ble presentert, ble tjenestedirektør Bjørn Gudbjørnsrud i Arbeids- og velferdsdirektoratet svar skyldig.

- Tradisjonelle funksjonshemmede med høy utdanning og rullestol får ikke jobb gjennom NAV, og de som mangler utdanning og kompetanse, henvender seg ikke til oss, sa han.

Gudbjørnsrud påpekte at NAV har godt og vel 40 ulike virkemidler som fungerer bra, men

innrømmer at systemet for å ta dem i bruk må forenkles, blant annet bør arbeidsgiverne få ett punkt å henvende seg til.

- NAV trenger dessuten markedskompetanse for å bli bedre til å formidle arbeidsgivere, innrømmet han.

Savner praksisplasser

Gudbjørnsrud pekte også på problemet med at ufaglærte jobber generelt er i fritt fall.

- Arbeidsgiverne må etablere praksisplasser, de må se kompetansen, utfordre egne fordommer og så må de rett og slett våge å ansette, sa han.

Og Fafo-rapporten tegner selv bildet: «Det overordnede bildet rapporten tegner, er at virksomhetene viser svært positive holdninger til personer med nedsatt funksjonsevne som arbeidskraftressurs. Mange av arbeidsgiverne er enig i at virksomheter kan gå glipp av verdifull kompetanse dersom de er skeptisk til ansettelse av personer med nedsatt funksjonsevne, og mange mener det er viktig at virksomheter tilstreber å ansette personer med nedsatt funksjonsevne.

Samtidig er det svært få som har gjennomført konkrete tiltak for å rekruttere personer med nedsatt funksjonsevne, og det er stor skepsis til å praktisere ordninger hvor funksjonshemmede foretrekkes i situasjoner hvor kandidatene ellers har like kvalifikasjoner». *

Jobb gjennom kontakter

Navn: Terje Rafdal

Alder: 49

Bakgrunn: Sivilingeniør fra NTH i 1991

Arbeidssted: Aker Solutions

Tidligere arbeidssted: SINTEF.

Deltok i Paralympics i Sotsji i rullestolcurling.

- En bekjent av min far ordnet intervju og prøveansettelse i Aker Solutions på Fornebu, og der har jeg jobbet siden. Det vanskeligste for meg er at jeg bare jobber 50 prosent. Men det har stort sett fungert bra, fordi jeg har en fleksibel arbeidsgiver.

Det er nok mye fordommer og uvitenhet hos mange arbeidsgivere. De er nok ofte skeptiske til å ansette noen de er redde vil komme til å ha mye sykefravær og som vil trenge mye tilrettelegging på arbeidsplassen. Jeg har ikke trengt mye, men det har vel blitt installert et par døråpnere på grunn av meg.

Først og fremst må man være overbevist om at man kan gjøre en like god jobb som andre og prøve å overbevise arbeidsgiver om det samme. Man må ikke gi opp selv om man får noe negativ respons. Man må være positiv og prøve å være så fleksibel som mulig. Ikke bare tenke på egne behov, men også arbeidsgivers behov. Det finnes mange ressurspersoner blant funksjonshemmede. Arbeidsgivere bør huske at de kan gå glipp av noen veldig dyktige folk hvis de ikke tør å ansette funksjonshemmede.

Funksjonsnedsettelse ingen hindring

Navn: Johan Siqveland

Alder: 40

Bakgrunn: Psykolog

Arbeidssted: Ahus, forsknings og utviklingsavdelingen psykisk helsevern. Tar doktorgrad om forholdet mellom psykiske traumer og smerter.

Tidligere arbeidssted: Sunnaas sykehus

Det gikk greit å få jobb etter utdanningen. Jeg har faktisk inntrykk av at det er en del psykologer med nedsatt funksjonsevne. Jeg fikk jobbtilbud fra Sunnaas tre måneder før jeg var ferdig, så det var veldig greit å komme seg i jobb. Jeg tenker at betydningen av en funksjonsnedsettelse oftest er veldig avhengig av type jobb, og i min jobb skaper ikke funksjonsnedsettelsen min noen problemer.

Etter vurdering fra en fysioterapeut har jeg fått noe tilrettelegging på arbeidsplassen. Det virker på meg som store arbeidsplasser tilrettelegger i stor grad. Vi har en del ordninger som er bra for alle, men som kanskje særlig er viktig for folk med nedsatt funksjonsevne.

Det er vanskelig å gi noen generelle råd, men jeg valgte en utdanning der jeg visste at min funksjonsnedsettelse ville ha lite betydning. Jeg tok hensyn til at jeg ville kunne trives og få jobb. Ved å ta en profesjonsutdanning med praksis i løpet av studiet, blir du sikker på at du kan utføre de jobbene du søker når du er ferdig. Du vet med deg selv at «dette kan jeg fikse».

Bevisst rekruttering

Baumax-butikkene får råd fra konsernet om hvordan de kan rekruttere og følge opp ansatte som er utviklingshemmede.

Tekst og foto: Helge Olav Haneseth Ramstad

Østerrikske BauMax med 11.000 ansatte har satset bevisst på å sysselsette utviklingshemmede. I deres butikker jobber til sammen 260 utviklingshemmede i ordinære stillinger. I Østerrike alene er tallet 150 av 4000.

- Ansettelsene er butikkenes ansvar, og ikke hovedkontorets. Vi hjelper dem med å finne samarbeidspartnere og støtteordninger og gir retningslinjene, forklarer BauMax' sosialavdelingsleder, Michael Fembeck.

Han anslår at like mange ansatte har fysiske funksjonsnedsettelse, men kan ikke tallfeste dette.

Samarbeider med organisasjoner

BauMax, som er den største «gjør det selv»-byggevarerekjeden i Østerrike og nabolandene, samarbeider med funksjonshemmedes organisasjoner om å finne kandidater til jobber. Michael Fembeck råder andre selskaper til å gjøre det samme. Hans erfaring fra Østerrike er at det er liten vilje blant arbeidsgivere til å ansette funksjonshemmede eller til i det hele tatt å diskutere om det har noen hensikt.

“
I deres butikker jobber til sammen 260 utviklingshemmede i ordinære stillinger.

Zero Project

BauMax har tidligere presentert sin ansettelsespraksis på Zero Project Conference i Wien. BauMax-leder Martin Essl har etablert og finansierer Zero Project gjennom sitt fond Essl Foundation, og på årets konferanse fikk vi blant annet høre hvordan kosmetikkfirmaet L'Oreal vektlegger mangfold i sin rekruttering.

En del av mangfoldsstrategien til L'Oreal handler om å rekruttere funksjonshemmede, og selskapet er også en av partnerne i Europeisk nettverk for samfunnsansvar og funksjonshemmede, CSR+D. *

Gjestekommentar: Vibeke Marøy Melstrøm

Illustrasjon: Siri Dokken

Midler til daglig drift

Flere kommuner har lagt press på Ulobas driftsmidler i BPA-ordningene. Dette utfordrer vår råderett over egne inntekter. Det er i konflikt med assistentenes tariffsystem, og det begrenser funksjonshemmedes muligheter til samfunnsdeltakelse.

Driftsmidlene i BPA-ordningene skiller seg ikke fra det som er vanlig i en hvilken som helst virksomhet. De dekker arbeidsgivers utgifter de ansatte assistentene genererer i den daglige driften av BPA-ordningen, og ekstragiftene arbeidslederen påføres ved å ha assistenter i hjemmet eller på reise.

En vanlig virksomhet

Det kan være utgifter til annonsering etter assistenter, HMS-tiltak, sliping av nøkler, bruk av telefon, blekk til skriver og så videre. Dessuten skal midlene dekke kursing og opplæring av assistentene, og merutgifter ved å ha assistentene i sitt eget hjem. Det kan også være utgifter til assistentene i forbindelse med arbeidsoppdrag utenfor arbeidslederens hjem – diettgodtgjørelse billetter, overnatting med mer. Driftsmidlene i

“
Vår praksis følger reglene i arbeidslivet.

BPA-ordningene skiller seg altså ikke fra det som er vanlig i en hvilken som helst virksomhet. Selv om Ulobas arbeidsledere gjennomsnittlig bruker BPA-ordningen på reise én gang i året, er det reiseutgiftene som har fått mest oppmerksomhet.

20 års erfaring

I Ulobas modell får ikke hver enkelt et fast beløp til driftsmidler. Vi har satt av en prosentandel av prisen som kommunen betaler for Ulobas BPA. For tiden er rammen fem prosent av timeprisen, en ramme vi har kommet frem til gjennom mer enn 20 års erfaring som tilrettelegger av BPA.

Slik har arbeidslederen nok midler til å drifte BPA-ordningen i samsvar med lovverk og tariffavtale, og samtidig ha mulighet til aktiv samfunnsdeltakelse og et utadvendt sosialt liv med BPA.

Andre kan ha satt av en høyere eller lavere prosentandel til driftsmidler, eller de dekker ikke driftsutgifter i det hele tatt. Vår praksis er ikke konkurransevridende, slik enkelte kommuner kaller det, men følger reglene i arbeidslivet.

Koster ikke ekstra

Opplevd kvalitet er det som skiller BPA-tilretteleggere fra hverandre, når prisen er gitt i konsesjonsvilkårene. Dermed koster det ikke noe ekstra for kommunen at arbeidslederne gjennom Uloba får refundert driftsutgifter. Mens andre beholder marginen til egen fortjeneste, bruker vi den til beste for medlemmene. Uten driftsmidler til dekning av ekstra utgifter, vil BPA være et frigjøringsverktøy forbeholdt funksjonshemmede med god økonomi. *

Bruk loven vår!

Hvilken betydning diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (DTL) har hatt for å avskaffe diskriminering, avhenger av hvilken funksjonsnedsettelse man har. Ta loven i bruk i hele dens utstrekning!

I år er det fem år siden DTL trådte i kraft, og erfaringen hittil viser at over halvparten av klagen har dreid seg om manglende universell utforming. Plikten til universell utforming gjelder så langt det ikke utgjør en uforholdsmessig byrde.

Får ikke medhold

Siden de fleste klagen til Likestillings- og diskrimineringsombudet har dreid seg om tilgjengelighet med rullestol, får flertallet ikke medhold. Det sier seg selv at tiltak som innebærer ombygging av inngangspartier og innstallering av heis, koster mer enn tiltak som montering av teleslynge og merking av glassflater og trappeneser. Dermed er loven dårlig utnyttet av andre grupper som har mer å hente fra plikten til universell utforming, for eksempel krav om teleslynge og klager på IKT-området.

Verken i samfunnet eller blant funksjonshemmede selv har

det tradisjonelt blitt erkjent at denne typen annerledeshet fører til diskriminering på grunn av fordommer. Til tross for at forskning viser at folk med synlige kjennetegn (utseende

“Utfordringen fremover er å sørge for at loven tas i bruk av alle som trenger den.

eller opptreden) er mer utsatt for trakassering og eksklusjon enn andre, er holdningsdiskriminering fortsatt nærmest et ikke-tema i den offentlige debatt. Diskriminering av funksjonshemmede avgrenses gjerne til et spørsmål om fysisk tilgjengelighet, noe som fremstår langt mer ufarlig enn utestengelse fra arbeidsliv og utesteder.

Mens fordommer er den vanligste forklaringen på diskriminering av kvinner og etniske og andre minoritetsgrupper, erfarer vi i vårt arbeid at så vel forskere som folk flest griper til alle andre forklaringer når de samme handlinger rammer funksjonshemmede. Utsagnet «det er ikke vondt ment» går igjen, og rettspraksis viser at saker som egentlig avdekker grov uforstand, er blitt bortdefinert som manglende tilrettelegging.

Holdningsdiskriminering

Samtidig vet vi at betydningen av diskrimineringsvernet er aller størst for enkeltpersoner som har blitt utsatt for holdningsdiskriminering. Når en person for eksempel har blitt nektet servering, oppleves dette som et direkte personlig nederlag, helt til personen får medhold i at dette var diskriminering.

Utfordringen fremover er å sørge for at loven tas i bruk av alle som trenger den. *

“

Diskriminering av funksjonshemmede avgrenses gjerne til et spørsmål om fysisk tilgjengelighet.

Vektløs

Ta deg vann over hodet og nyt livet.

Tekst: Tove Linnea Brandvik

Foto: Cinzia Osele, Cameldive.com

Har du noen gang drømt at du var vektløs – svevende rundt i omgivelsene? De fleste av oss har det. Og det er mulig! Ta på deg dykkerutstyr, sjekk at masken sitter bra, tanken er full av luft og la deg synke sakte ned i sjøen. Der kan du sveve rundt i en magisk verden, alt du hører er din egen pust, omgivelsene er vakre. Følelsen av å sveve stille rundt i et fremmed element skjerper sansene dine, opplevelsen blir veldig «her og nå».

I 2005 ble jeg presentert for dykking første gang. Jeg må tilstå at jeg i mitt innerste tenkte: «Det går sikkert ikke, men det vil være kjekt å prøve».

Teknikk og utstyr

Så feil kan man ta. Etter noen klønete runder, fant jeg løsningene. Dykking handler om å tilpasse teknikken og utstyret til deg som dykker. Har du ikke styrke i føttene, kan du bruke spesielle hansker. Hvis beina dine flyter opp, bruk ankelvekter. Når du er under, er du vektløs.

Få hjelp til å rigge utstyret. Ta deg vann over hodet og nyt livet. Det er ingen andre plasser på denne planeten du kan oppleve at andre levende vesen kommer tett inntil deg, de bryr seg ikke om at du stikker innom deres element, de titter på deg, lurar kanskje på hvilket vesen du er og sirkler rundt deg en liten stund før de rolig fortsetter sin dag.

Korallrev

Harde og myke koraller gir skjul og mat for tusenvis av fisk i alle farger og fasonger og størrelser.

“

Alt du hører,
er din egen
pust.

Planlegging

God plass ombord, for å planlegge neste dykk, sludre med de andre dykkerne og nyte livet. Fra venstre: Ahmet Øzdenler, Tove Linnea Brandvik og Atle Brandvik.

Tilgjengelighet

Camel dive har bygget den første dykkerbåten som er tilgjengelig for rullestol i Sharm el Sheikh.

Senket plattform

Det er lavt ned til vannet når du lar deg falle ned.

Venner på tur

Totalt vektløs svever du gjennom vannet. Luft slippes ut, og du synker sakte ned. Ahmet Özdenler og Tove Linnea Brandvik.

FERIE & FRITID

Dykking

Matfat

I salatkorallen på 5 til 15 meters dyp kan du finne skilpadder som står med hodet godt plantet ned i korallene og spiser dagens lunsj.

Velkommen tilbake

Camel dive har spesialisert seg på å tilrettelegge for funksjonshemmede dykkere. Kompetanse og tilgjengelighet er nøkkelordene.

Opp fra vannet

Jeg benytter en bæresele som jeg har festet lange seler til. Bedre for meg og mye bedre for de som skal løfte meg ut av vannet.

“

Dykking handler om å tilpasse teknikken og utstyret til deg som dykker.

Nasjonalpark

Takket være vernestatusen kan du fremdeles dykke på et av verdens mest spektakulære korallrev i Ras Mohammed. Bare se, ikke røre.

Global dugnad for rullestolkart

Tusenvís av rullestolbrukere i heile verden har gjort seg nytte av nettstedet og appen Wheelmap, der de bor og på reise.

Tekst: Ingvild Hancke Øgstad Foto: Wheelmap

Fakta

Engasjer deg!

Meld inn steder i ditt nærmiljø.

- Bli rullekart-ambassadør.
- Arranger en kartleggingsdag i din by.
- Bidra til arbeidet med mobile ramper.

<http://wheelmap.org/en/get-engaged>

Med Wheelmap på mobilen kan du se hvilke steder som er tilgjengelige eller utilgjengelige for rullestol. Målet er å bidra til at rullestolbrukere kommer seg mer rundt og ut, både hjemme og på reise. Kartet bidrar også til at det er enklere å planlegge. Wheelmap finnes både på nett og som en app du kan laste ned til mobilen, og utvikles hele tiden gjennom en global dugnad.

– Alle dataene vi samler inn er i tillegg et bra verktøy for å sette tilgjengelighet på den politiske agendaen. Vi viser hvor lite som faktisk er tilgjengelig og hva som må gjøres. Slik håper vi å bidra til det større prosjektet som er et inkluderende samfunn, forklarer Raul Krauthausen, initiativtaker og leder for prosjektet.

Alltid den samme kafeen

En vennegjeng i Berlin utviklet ideen, etter å ha møttes på den samme kafeen litt for lenge, fordi de ikke fant andre steder som var tilgjengelige for Raul Krauthausens rullestol.

– Slik kom vi på tanken å utvikle et system der du på forhånd kan få informasjon om hvilke steder som er tilgjengelige, sier Krauthausen.

Tanken bak Wheelmap er like enkel som den er genial: Folk skal kunne dele informasjon om steder er tilgjengelige for rullestoler. Trafikklys-metaforen er enkel og systemet intuitivt: grønt er tilgjengelig, oransje er delvis tilgjengelig, rødt er ikke tilgjengelig.

– Wheelmap er en global dugnad, og ingen skal tjene penger på dette prosjektet. Tanken er den samme som hos Wikipedia: Alle kan bidra. Det tror jeg også er en av de viktigste suksessfaktorene: Vi vil at nettstedet skal leve lenge og være oppdatert. Da måtte vi gjøre det bærekraftig, forklarer Raul Krauthausen, initiativtaker og leder for prosjektet.

Kartbrukeren i sentrum

Innhold og videreutvikling skjer i tett kontakt med publikum og brukerne av tjenesten, nettopp for å kunne levere et levedyktig og ettertraktet produkt, også i fremtiden.

– Vi gjør dette for brukerne, og det er viktig for oss å holde fokus på det. Vi er i dialog med folk hele tiden og spør om tilbakemeldinger og ønsker. Den nye bildetjenesten vår lanserte vi etter at mange uttrykte ønske om det, forklarer Krauthausen.

Allerede er det lastet opp 20 000 bilder i tilknytning til stedene som beskrives.

1001 mobile ramper

Wheelmap er blitt en suksess. Siden 2010 er det lagt inn mer enn 400 000 data, og nettstedet har rundt 35 000 besøkende i måneden. Prosjektet har vunnet flere priser for sosial innovasjon og entreprenørskap.

Et annet prosjekt Wheelmap nå har satt i gang med, handler om å øke tilgjengeligheten, ikke bare rapportere om den. Mange steder er utilgjengelige bare på grunn av et par trappetrinn.

– Det har vi bestemt oss for å gjøre noe konstruktivt med! Vi har lansert en tjeneste der folk kan donere penger til ramper og foreslå steder som trenger en rampe. *

Tilgjengelig turisme

Christer Aarseth i Freedom Express har solid erfaring i å finne reisemålene som ikke diskriminerer.

Tekst: Helge Olav Haneseth Ramstad Foto: Thinkstock

Støtt deg til andre med reiseerfaring, og ikke stol for mye på nettsider som lover tilgjengelighet på hoteller og attraksjoner, råder daglig leder Christer Aarseth i busselskapet Freedom Express.

Han har erfart at rullestoltilgjengelighet ikke alltid innebærer trappefri adkomst. Og «tilgjengelig bad» på hotellrom kan noen ganger bare bety at det er montert et håndtak på veggen ved toalettet.

Tester selv

Freedom Express AS er et datterselskap av Uloba og arrangerer blant annet gruppereiser med universelt utformede busser. Når selskapet skal finne nye reisemål, Christer Aarseth ringer turistinformasjonen på stedet, som igjen setter ham i kontakt med andre som har god oversikt. Men han kan ikke få oversikt over hva som er universelt utformet eller tilgjengelig før han reiser dit og ser selv.

- Jeg må innrømme at vi ikke tenker nok på tilgjengeligheten for personer med nedsatt syn eller hørsel.

- Men jeg har heller ikke sett hoteller som er spesielt godt tilrettelagt for de gruppene, for eksempel med teleslynge.

Byene som Christer Aarseth vurderer tilgjengeligheten til i denne artikkelen, har det til felles at de ligger maksimalt to dagsetapper fra Østlandet. *

Christer Aarseths vurderinger

Få har mer erfaring med å finne tilgjengelige og ikke-diskriminerende reisemål. Her er hans vurderinger av vanlige storby-reisemål i Europa.

Foto: Finn Ståle Felberg

Göteborg

Pluss: Tilgjengelige museer og andre attraksjoner. Liseberg er en tilgjengelig fornøylespark, hvis vi ser bort fra karusellene.

Minus: Noen utilgjengelige trikker (gamle «Oslo-trikker»). Mange gater med brostein.

Strasbourg

Pluss: «Gammel by» med innslag av moderne arkitektur. Fantastisk katedral midt i gamlebyen. Tilgjengelige trikker. God tilgjengelighet på flere hoteller, men husk at «tilgjengelig» hotellstandard er noe annerledes i Frankrike. Ofte badekar på hotellrom.

Minus: Noen utilgjengelige butikker, små og trange restauranter med mer. Ta gjerne med en liten rampe til å forsere små trinn.

København

Pluss: Godt utvalg av tilgjengelige hoteller. Hyggelige butikker og små restauranter. Tivoli har god tilgjengelighet, med unntak av en del attraksjoner.

Minus: Store avstander, gater med brostein og lite tilgjengelig offentlig transport (buss).

Praha

Pluss: En egen turistbrosjyre med kart som viser gater og turistattraksjoner som er tilgjengelige for funksjonshemmede med eller uten assistanse. Mange svært hyggelige butikker, mange flotte bygninger og spennende (øl)-kultur.

Minus: En generelt lite tilgjengelig by med mye brostein, smale fortau og gamle bygninger. Noe bratt utenfor sentrum.

Wien

Pluss: Gode nettsider som viser tilgjengeligheten på hoteller, museer med mer. Vakker by med masser av kultur, museer, musikk og flotte bygninger. På trikkeholdeplassene viser informasjonstavler når neste tilgjengelige trikk kommer.

Minus: Langt fra all offentlig kommunikasjon er tilgjengelig. Noe rotete inndeling av byens «distrikter», Mitte (sentrum) har mye brostein og belegningsstein.

Berlin

Pluss: En moderne by, der en stor andel av bebyggelsen er tilgjengelig. Ganske flatt og lett å komme seg rundt i byen. Tilgjengelig bane. Et kanalbåtselskap tilbyr turer tilgjengelig for rullestol. Mange flotte attraksjoner og museer! Et must for alle med interesse for historie!

Minus: «Stor» by i utstrekning, 13 bydeler med sine særpreg. Ganske lange avstander.

En brennende sjel

– Jøss, for en snill venninne du har, utbrøt **Kari Kjønås Kjos** overfor en politikerkollega i rullestol. Da lærte hun alt om Borgerstyrt personlig assistanse (BPA), og ble forelsket.

Tekst: Hans Hjellemo **Foto:** Oda Hveem

PORTRETT

Kari Kjønaas Kjos

Mennesker med utfordringer, enten det er rus eller funksjonsnedsettelse, trenger ikke varme og omsorg. De trenger å bli sett for det de er og det de har.

Siden har lederen av helse- og omsorgskomiteen på Stortinget fulgt saken om retten til Borgerstyrt personlig assistanse i møte med mange enkeltmennesker. Nå er Kari Kjønås Kjos (FrP) saksordføreren som skal løse Regjeringens forslag til rettighetsfesting av BPA gjennom Stortinget.

Et søk på Google beskriver Kari Kjønås Kjos som en ganske vanlig norsk kvinne som kom ganske sent inn i politikken etter å ha prioritert mann og barn. Derimot forteller søket på Google ikke noe om det brennende engasjementet hun legger for dagen for enkeltmennesker fra Stortingets kontor 155.

– Min interesse for politikk våknet vel gjennom møtet med enkeltmennesker. Men mennesker med utfordringer, enten det er rus eller funksjonsnedsettelse, trenger ikke varme og omsorg. De trenger å bli sett for det de er og det de har. Og alle har et talent, hvor erfaringer med rus eller en funksjonsnedsettelse faktisk er et positivt supplement som bidrag til samfunnet. Å klage og gråte er i alle fall ingen løsning for noen, sier Kari Kjønås Kjos.

Mot klientifisering

Rus, barn og barnevern og lik tilgang til helse er hennes hjertesaker.

– Jeg har alltid vært opptatt av rusfeltet, lenge før politikk ble en del av livet. Jeg var tilknyttet et rusmiljø og opplevde å miste venner der. I forhold til rusomsorg vet vi nok, men vi er langt fra å være i mål med ruspolitikken, konstaterer hun.

I motsetning til mange andre som bare går forbi ser Kari Kjønås Kjos mennesker som har havnet i grøfta. Og viktigst av alt; hun ser også at det er mennesker som har noe å bidra med. En gang i året inviterer hun rusavhengige til Stortinget, sin egen arbeidsplass.

– Da er det styr her, ler hun, og peker mot sikkerhetskontrollen, som er akkurat like omfattende og streng som på Gardemoen.

Plutselig, et lite sekund, assosierer jeg lederen av helse- og omsorgskomiteen på Stortinget med Florence Nightingale. Men den assosiasjonen vil hun nok protestere heftig mot.

– Jeg saumfarte ethvert politisk partiprogram før jeg bestemte meg for Fremskrittspartiet. Og når det ble Fremskrittspartiet, var det nettopp fordi partiet ikke synes synd på alle og klientifiserer dem.

«Venninne» var assistent

Kanskje var det derfor hun ble så forelsket i ideen om BPA.

– Mitt første møte med BPA var på en tid da knapt noen visste hva det var. Jeg var på et fylkesarrangement i FrP hvor det var en representant som brukte rullestol. Hun hadde med seg det jeg trodde var en venninne av henne til å bistå med praktiske gjøremål. Et par uker senere møtte jeg damen igjen på et valgkampkurs, og sa til henne: «Du verden for en snill venninne du har, som er med på alt dette for at du skal få gjennomført det du skal.» Hun svarte da at dette slettes ikke var hennes venninne, men en assistent hun hadde ansatt selv for å kunne leve et aktivt liv. Fra den dagen ble jeg forelsket i BPA og har fulgt saken siden, sier hun.

Altoppslukende engasjement

Opprinnelig levde Kjønås Kjos et ytterst vanlig liv uten noe slags politisk engasjement. Hun møtte mannen sin da hun var 15 år, fikk barn tidlig og prioriterte å være hjemme med barna. Mannen fikk jobbe dobbelt opp, og hun husker det som en tid hvor de følte seg konstant blakke.

– Det var et valg jeg ikke har angret. Jeg ville gi alt for barna, og jeg tror både vi og barna fikk et sunt forhold til økonomi. 🐣

Det blir en altoppslukende, krevende jobb.
Å bidra til å gjøre en forskjell blir en livsstil.

☞ Hennes første jobb handlet også om barn. Som barnehageassistent fikk hun ansvar for barn med særskilte behov.

- Den første jeg fikk ansvar for var en gutt med Downs. Den andre var en gutt med hjerneskade, og den tredje var en gutt med narkomane foreldre som med bistand fra Barnevernet forsøkte å skape gode nok rammer for den lille gutten.

En stund vurderte hun å bli fostermor, men etter å ha sett nyfødte barn med abstinenser fant hun ut at det ville bli for tøft.

- Mitt engasjement for enkeltmennesker og enkelt-skjebner blir altoppslukende. Jeg ville ikke klart det.

Skulle redde verden

Etter at barna vokste til, ble det utdanning på BI og en jobb som daglig leder i Økonomisko. Her ansatte hun ofte innvandrerdømm eller ungdommer som slet litt mer enn andre med å skaffe seg jobb.

Det stadige engasjementet for folk som har noen ekstra utfordringer, ble selve drivkraften for det politiske engasjementet.

- Jeg tenkte søren heller, og meldte meg inn i Lørenskog FrP. Planen min var å støtte partiet med å være medlem. Men så gikk jeg i fella som listefyll, og dermed var det gjort.

Kari ble dyttet rett inn i jobben som gruppeleder for helse og omsorg i Akershus FrP.

Så ventet Stortinget i 2005, hvor Kari var overbevist om at hun skulle redde de fleste.

- Stortinget ble et sjokk. Jeg var ulykkelig, regelrett psykisk knekt. Og jeg var valgt til en jobb for fire år som det ikke var mulig å si opp. Jeg var vant til å kunne utrette noe for enkeltmennesker, gjøre en forskjell. Jeg kunne ta en telefon og ordne opp. På Stortinget må man derimot være ekstremt tålmodig blant annet for det politiske spillet partiene i mellom.

Hennes første sak i Stortinget ble ordningen med servicehund.

- Jeg sa at hvis jeg fikk to millioner kroner til ordningen med servicehund, så var jeg fornøyd. Jeg stod alene om den saken i ett år. Etter fire år fikk vi flertall for saken i opposisjon, sier hun og kikker opp på noen store bilder av en jente med servicehund. Servicehunden har jenta fordi hun plutselig slutter å puste om natten. Også den saken var et resultat av kontakten stortingspolitikeren får med enkeltmennesker.

Involverer familien

- I kommunepolitikken er man flinkere til å finne løsninger på tvers av partiene. Stortinget

blir litt mer som en sandkasse – hvem liker du å leke med og hvem liker du ikke å leke med – og det spillet tar tid. Sånn sett liker jeg mindretallsregjeringer, fordi man da må snakke mer med andre partier og organisasjoner for å finne løsninger, sier Kjønås Kjos. I dag er hun varm i trøya og trives på Stortinget, men hun legger ikke skjul på at det er i møtet mellom enkeltmennesker at hun lærer som politiker.

– Det blir en altoppslukende, krevende jobb. Å bidra til å gjøre en forskjell blir en livsstil.

Den livsstilen får resten av familien også merke. Hun er reservemamma for to jenter som trenger støtte og oppbakking, hvor også resten av familien blir involvert.

– Barna, som nå er voksne, kommenterer det av og til, men føler seg litt egoistiske når de gjør det. Mannen min stiller opp om jeg ber ham om det.

Selvopplevd utestenging

Kari Kjønås Kjos er opptatt av å få enkeltmennesker og systemer til å fungere bedre sammen. Hun har selv hatt en aha-opplevelse.

– Min datter ble lammet og avhengig av rullestol, så lærte hun seg å gå igjen. Da hadde hun en eksamen igjen før fullført jusstudium, hun hadde fått sommerjobb og hun hadde kjøpt seg leilighet

i fjerde etasje uten heis. Uten inntekt og sykepenger var utsiktene at hun måtte vente et helt år på å få tatt eksamen.

– Ahus tilbød henne å ta eksamen fra sengen med eksamensvakter og det hele, men universitetet sa nei. Enden på visa var at vi bar henne inn på universitetet. Da hun var klar for jobb, mente jeg hun burde si i jobbsøknadene at hun hadde brukt rullestol og at hun hadde lært seg å gå på nytt. Jeg mente at det var verdifull erfaring. Men nei, hun ble ikke kalt inn til ett intervju. Etter en stund sa hun til meg: «Mamma, nå skal jeg slutte å være ærlig.» Da ble hun kalt inn til jobbintervjuer. Så der var jeg nok naiv, men kjempeskuffet også. Jeg mente virkelig at hun hadde noe å være stolt over. Hun lærte noe som politiker også.

Fortsatt optimist

– Jeg fikk egentlig bekreftet de historiene du alltid får høre om systemer som svikter, hvor du tenker nei, så ille kan det da ikke være. Jeg mener det må være mulig å snu, at det må være mulig å tenke annerledes slik at man ser mennesket som er der og ikke en funksjonsnedsettelse, og jeg er fortsatt optimist når det gjelder å tro på at vi når dit, sier Kari Kjønås Kjos. *

BPA-bataljen i Ringsaker:

– Nå må kommunen levere

Ringsaker kommune har tatt over BPA-ordningen, til mottakernes store protester. Nå er misnøyen stor, og enkelte vurderer til og med å flytte til nabokommunen.

Tekst: Kåre Hunstad jr. Foto: Lars Martin Bøe

Tretten personer har BPA i Ringsaker kommune, og de har alle slåss for å få beholde BPA-ordningen de hadde gjennom Uloba. Tonje Joløkken Melvær i Moelv var en av dem som skrek høyest. Hun møtte alle politiske partier i Ringsaker, skrev brev til daværende helseminister Jonas Gahr Støre og fikk sågar besøk av nåværende statsminister Erna Solberg. Nå har hun levd med kommunens BPA en tid, men er ikke fornøyd.

- Kommunen har fortalt meg at de nå sparer 100 kroner timen per BPA-mottaker. Men om kommunen sparer noen kroner, så er det jeg som betaler prisen. Kommunen har frattatt meg mye av råderetten over eget liv, de bryr seg med alt og kontrollerer alt som skal skje. Det koster vel også en del penger å administrere, sier Tonje, som nå vurderer å flytte til Gjøvik.

- Vet kommunen hva de gjør?

Stadig flere kommuner overtar den Borgerstyrte personlige assistanse-ordningen, mot tjenestemottakernes vilje. Ordfører Anita Ihle Steen i Ringsaker har beklaget at denne prosessen har tatt altfor lang tid i hennes kommune. Hun innrømmer at noen runder kunne vært gjort bedre.

BPA-mottakerne i Ringsaker har kjempet for sin sak.

Morten Sand, som har vært rullestolbruker i fire år, ble målløs da han leste i lokalavisen at kommunen ønsket å

drifte BPA-ordningen selv, noe som ville medføre at Morten Sand mistet sin Uloba-BPA.

- Vi trodde ikke det var sant. Jeg har vært kjempefornøyd med min BPA og har aldri forstått hvorfor kommunen måtte ta over BPA-ordningen. Men ærlig talt tror jeg ikke kommunen helt vet hva de nå har begitt seg ut på, sier Morten Sand til Selvsagt, og legger til:

- Nå får vi bare krysse fingrene og håpe at dette ender godt.

Kamp om driftsmidler

Det gikk noen kuler varmt mellom BPA-mottakerne og Ringsaker kommune.

- Kommunen sa de ønsket å spare penger, og det kan jeg jo forstå. Men kommunen forsto ikke nødvendigheten av driftsmidler. Uten det, er jeg låst inne i mitt eget hus. Jeg er helt avhengig av det. Og det ble mye frem og tilbake før kommunen innså viktigheten av driftsmidler, sier Morten Sand.

Han mener også at kommunen har pådratt seg andre utgifter de tidligere ikke hadde, blant annet ved å ansette en BPA-koordinator i hel stilling. Han stiller seg tvilende til at kommunens BPA blir rimeligere til syvende og sist.

Morten Sand har vedtak om 35 timer BPA i uken, og har vært veldig fornøyd med Ulobas BPA-ordning.

- Det har fungert helt perfekt, og jeg har til hensikt å være høyløst om den nye kommunale BPA-en ikke fungerer tilfredsstillende, sier Sand. Han vil

gi kommunen en sjanse til å levere sin BPA, men sier at han ikke fatter hvordan det skal bli rimeligere for Ringsaker kommune.

- Kommunen har kontroll

Kommunalsjef Ola Øverli i Ringsaker ønsker å berolige alle som skal motta kommunens BPA.

I en e-post til Uloba skriver Øverli:

- Beregningene vi har gjort er ganske sikre ut fra det antall brukere vi har i dag. Vi vet hvor mange det er. Vi har full oversikt over antall timer, antall årsverk som brukes og så videre. Variable kostnader knyttet til hver stilling og så videre. Det kan sjølsagt bli endring i antall brukere i løpet av året, eller endringer i tjenestene til dagens BPA brukere, men det berører ikke de illustrasjonene vi har gjort i saken. De bygger på dagens brukere og dagens omfang av tjenester, og det har vi god kontroll med. Vi har god erfaring i slike beregninger. Innafor denne sektoren bruker vi årlig cirka 600 mill. kroner til mange ulike grupper og tjenester, og vi treffer hvert år innafor pluss minus en prosent Slik sett er jeg ganske trygg på treffsikkerhet også her, skriver kommunalsjefen.

Morten Sand sier han ikke ønsket å bytte leverandør, og mener det er litt merkelig at det var kommunen som i sin tid anbefalte Uloba.

- Men nå får vi gi kommunen en sjanse, sier han. *

Vanlig oppvekst med BPA

Tilfeldigvis visste **Ingeborg Aurora Øverli** og hennes mor om noe som het BPA, og slapp å takke ja til avlastning. Snart slipper funksjonshemmede barn dette tilfældighetsspillet.

Tekst: Helge Olav Haneseth Ramstad Foto: Tor-Martin Karlsen

Funksjonshemmede barn skal kunne få avlastning i form av BPA. Helse- og omsorgsminister Bent Høie sa allerede i februar at det kom til å ligge inne i regjeringens forslag til rettighetsfesting av BPA.

- Da vet jeg at jeg får rett til BPA, som gir en helt egen frihet, stråler Ingeborg Aurora Øverli.

Videregående skole

Ingeborg Aurora Øverli går i andre klasse på videregående skole i Stokmarknes. Hun har Borgerstyrt personlig assistanse (BPA), og er dermed like uavhengig av familien som andre tenåringer.

- Før jeg fikk BPA, var jeg mye mer låst til hjemmet og måtte be foreldrene mine og lillesøsteren min om å gjøre mange småting for meg.

Kommunen ville først tilby henne avlastning, som innebærer at funksjonshemmede barn bor borte fra sin egen familie i kortere eller lengre

perioder. For Ingeborg Aurora var tilbudet en omsorgsbolig.

- Vi fikk det tilbudet flere ganger. Hvor lange perioder kommunen tenkte å foreslå at hun skulle bo i omsorgsboligen, vet jeg ikke. Vi spurte aldri, fordi det var helt uaktuelt for oss, sier mor Kari Anette Øverli.

Mari Storstein fortalte om BPA

Hun visste nemlig om noe mye bedre:

Da Ingeborg Aurora var ti år, var hun på Frambu senter for sjeldne funksjonshemminger. Der var også Mari Storstein, som da var 18 år gammel og som senere blant annet har laget filmen «Brevet til Jens». Hun hadde BPA og fortalte om hva det er.

- Det ville være et overgrep mot Ingeborg Aurora å bli plassert i en omsorgsbolig som barn. Jeg er redd det ville traumatisert henne, og for foreldre innebærer det å miste et medlem av familien. Jeg er glad vi sto imot, sier Kari Anette Øverli.

Når BPA blir en individuell rettighet,

“Før jeg fikk BPA, var jeg mye mer låst til hjemmet.

slipper funksjonshemmede å kjempe for å få assistansen organisert på denne måten. Og ved at regjeringen legger opp til at også barn skal få denne rettigheten, slipper andre familier å kjempe mot kommunen, slik familien Øverli og mange andre har gjort.

- Jeg både jublet og gråt da jeg hørte dette på TV i vinter, sier Kari Anette Øverli.

- Jeg ble også veldig glad, selv om min reaksjon ikke var like sterk, sier Ingeborg Aurora.

- Hvordan ville situasjonen vært for dere hvis dere ikke hadde hørt om BPA før møtene med kommunen?

- Jeg tør ikke en gang tenke tanken, svarer Kari Anette Øverli. *

Ny BPA-film fra Storstein

Friheten til å reise med BPA er vesentlig for at **Mari Storstein** skal kunne gjøre jobben sin som filmregissør. Nå er hun aktuell med en ny film om BPA.

Tekst: Helge Olav Haneseth Ramstad Foto: Lars Martin Bøe

Dette blir en film om frihet og frykten for å miste den, sier Mari Storstein. Hun har selv Borgerstyrt personlig assistanse (BPA) og ser en tendens til innskrenkninger over hele landet.

- Akkurat som da vi laget filmen «Brevet til Jens», ser vi store forskjeller fra kommune til kommune på hva BPA er og hvordan de tolker hensikten med BPA, sier hun.

«Brevet til Jens» viste hvordan Mari Storstein selv og Stine Machlar levde to helt forskjellige liv, henholdsvis med og uten BPA, fordi de bodde på ulike steder i landet. Den nye filmen handler om begrensninger i bevegelsesfrihet med BPA.

Kutt i driftsmidler

Flere forhold gjør det vanskelig å reise med BPA:

Skal man ta med en offentlig tjeneste ut av landet, må man søke og få en vurdering hver gang man reiser. Noen kommuner krever også søknad for å kunne reise til andre kommuner med sin BPA.

Noen kommuner har BPA-ordninger uten tilstrekkelige driftsmidler. Driftsmidlene trengs til å dekke administrasjonskostnader ved å ha BPA og ekstraavgifter knyttet til å ha med assistenter på reise og arrangementer.

- Vi ser en tendens i hele landet til denne typen innskrenkninger. Det skjer i Oslo og Trondheim, og det er lett for de mindre kommunene å følge etter de store, sier Mari Storstein.

Intervjuet helseministeren

Det nye lovforslaget nevner at man skal kunne reise med BPA. Men problemene med å reise med BPA vil ikke opphøre så lenge rettigheten ligger under helse- og omsorgslovgivningen. Det er inntrykket Mari Storstein sitter igjen med etter å ha intervjuet helseminister Bent Høie i vår.

- Så lenge BPA hører til helse- og omsorgssektoren, ser ikke folk på oss som en diskriminert gruppe. Vi må bli synlige på alle områder og vise hva BPA handler om, sier hun.

For henne kan det bli vanskelig å jobbe som filmregissør etter hun er ferdig med studiene om ett år, hvis Oslo kommune reduserer driftsmidlene i BPA-ordninger slik de forespeiler.

Filmen er hennes eksamensoppgave på Den norske filmskolen, og hvis alt har gått etter planen, har den hatt premiere når du leser dette. Hun har altså laget ferdig filmen samtidig som regjeringen har lagt frem forslaget til rettighetsfesting av BPA. Forhåpentlig vil regjeringen gi funksjonshemmede det frihetsverktøyet vi har etterspurt. *

BPA-forslaget – en god begynnelse

Regjeringen sier at den senere vil vurdere om BPA-rettigheten bør utvides ytterligere. Hvorfor vente?

Av Helge Olav Haneseth Ramstad

I mai la regjeringen frem sitt nye forslag til rettighetsfesting av BPA. Selv om mye er godt i lovforslaget, fungerer det ikke som et likestillingsverktøy uten at retten til BPA utvides. Borgerstyrt personlig assistanse fremstår i forslaget fremdeles som en av flere kommunale «omsorgstjenester».

Altfor mange funksjonshemmede vil fremdeles stå uten rett til BPA. Regjeringen har nemlig opprettholdt kravet om et minimum assistansebehov på 25 til 32 timer i uka.

Dette er alvorlig, fordi også funksjonshemmede med et mindre assistansebehov kan være avhengig av BPA for eksempel for å kunne ta en utdanning, få en jobb eller stifte familie.

Skuffelse for foreldre

Aldersgrensen er opprettholdt i rettighetsforslaget. Når departementet legger til grunn at BPA ofte vil være hensiktsmessig også for personer over 67, burde dette tale for en oppheving av aldersgrensen og ikke være prisgitt kommunens vurderinger.

Vi er skuffet over at bare foreldre med hjemmeboende barn under 18 år får rett til avlastning som BPA, når avlastningstiltak ellers ikke er aldersbestemt i Helse- og omsorgsloven.

Men langt ifra alt er negativt ved lovforslaget: Støttekontakt og avlastning er tatt

Foto: Scanpix

inn i ordningen.

Forslaget tydeliggjør hvilke oppgaver assistentene kan utføre, inkludert såkalte enkle helsetjenester: «Det folk til vanlig gjør selv bør også en assistent kunne gjøre.»

De med et kontinuerlig assistansebehov kan få rett til BPA på natta og mer enn én assistent samtidig.

Forslaget presiserer retten til å benytte BPA på reise.

Kampen ikke over

Dessuten presiserer forslaget tydeligere den plikten kommunene allerede har til å vurdere om BPA er hensiktsmessig. Vi har altså oppnådd en del forbed-

ringer, men kampen er ikke slutt. Vi får forventninger til fremtiden av å lese innledningen til lovforslaget:

«Forslaget imøtekommer imidlertid ikke regjeringens ambisjoner i tilstrekkelig grad. (...) Regjeringen vil senere vurdere om rettigheten bør utvides ytterligere.»

Det er et godt signal om at regjeringen ikke har strukket seg så langt den kan for funksjonshemmedes rettigheter. Stortinget bør se våre merknader ovenfor som en oppskrift på hvordan de kan strekke seg lenger allerede nå.

Idet Selvsagt går i trykken, ligger det an til at Stortinget vil behandle dette lovforslaget 16. juni. *

KURSTILBUD

FRA BORGERRETTSSTIFTELSEN

STOPP DISKRIMINERINGEN

DISKRIMINERINGS- OG TILGJENGELIGHETSLOVEN, DTL.

For dem som har grunnleggende kunnskaper, kan vi tilby påbygning. FN konvensjonen CRPD, FN-konvensjonen som verner og fremmer funksjonshemmedes rettigheter.

FAKTA OM KURSENE

Våre kurs holdes av eksperter på feltet / passer for alle / egner seg som dagskurs, helgekurs og kveldskurs / skreddersys for oppdragsgiver / inkluderer skriftlig materiell

Vi stiller også opp til innledninger og foredrag. Oppdragsgiver er ansvarlig for arrangementet. Vi står for innholdet. Spesialpris for små organisasjoner. Kontakt oss for avtale om pris og opplegg.

Kontaktinformasjon:

Ring mobil: 90 19 63 25 eller send epost til post@stopdisk.no.

Besøk oss på www.stopdisk.no og på

www.facebook.com/stoppdiskrimineringen

DISKRIMINERINGEN

Fem år med nyttig klaging

Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven har gjennom fem år sørget for at diskriminering av funksjonshemmede får konsekvenser og oppmerksomhet.

Tekst: Ingvild Hancke Øgstad Foto: Oda Hveem

DISKRIMINERING

*Likestillings- og
diskrimineringsombudet*

For en gangs skyld er det lov å klage. Du blir faktisk oppfordret til det.

- Funksjonshemmede bør absolutt klage mer. Funksjonshemmede diskrimineres på alle nivåer og i mange sammenhenger. Den diskrimineringen vi utsettes for, forstås ofte ikke som diskriminering - enten det er mobbing, ignorering, at man nektes service og tjenester, eller utsettes for vold eller hatkriminalitet, sier Eli Knøsen. Hun er senior-rådgiver i Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO).

Må få konsekvenser

Ombudet slår fast at diskriminering er lovstridig, og det må få konsekvenser. Derfor ønsker de at enda flere melder inn saker til ombudet.

- Å få behandlet en klagesak hos oss er gratis, er et godt alternativ til domstolen og vi kan være hjelpelige med å utforme klagen. LDO er et lavterskeltilbud, forklarer Knøsen.

Funksjonshemmede er den desidert største gruppen som klager inn saker til LDO, men vi ser likevel bare toppen av isfjellet. At ikke flere melder inn saker, handler om funksjonshemmedes rolle i samfunnet, mener Knøsen.

- Det er ikke uproblematisk å klage inn en nærbutikk der du handler hver dag eller den skolen barna dine skal gå på. Funksjonshemmede opplever mye hverdagsdiskriminering og har en høy terskel for å klage inn dårlige og vonde opplevelser. Mange ser det heller ikke selv som diskriminering, men mobbing som de har vennet seg til. Folk tror diskriminering er noe som blir gjort med hensikt. Men også nøytrale regler og praksiser kan føre til urimelige skjevheter som er diskriminerende, understreker hun.

Tallenes tale

Da loven var ny i 2009, ble det registrert veldig mange klager fordi det var mange som ville

«prøve ut» den nye loven.

- De siste fem årene viser at det har vært vanskelig å nå fram med klager som gjelder manglende universell utforming, og vi tror det er derfor færre klager inn slike saker. Saker der det vil medføre omfattende ombygging å oppfylle lovens krav, ender ofte i at ombyggingen anses å være en «uforholdsmessig stor byrde» for den som er innklaget. Dermed slipper de å gjøre noe med det, opplyser Knøsen.

Hun forteller at ombudet i større grad enn tidligere forsøker å oppnå frivillige løsninger.

- Ofte henvender vi oss til virksomheter med veiledning før saken kommer til en klagesak. Heldigvis ser vi at mange slike saker løses på en god måte.

Fører til endring

Så kan man spørre seg om det nytter å klage inn saker til ombudet - blir det egentlig noe bedre?

- Ja, det nytter. Noen eksempler på ting vi har fått til er merking av trapper, teleslynge på offentlige steder og enklere banktjenester for synshemmede. Vi har også hindret at arbeidssøkere ekskluderes, og vi gir klar melding til transportsektoren ved brudd, for eksempel der drosjesjåfører har kjørt fra synshemmede med førerhund. En del av sakene våre får oppmerksomhet i media, og det bidrar også til å bevisstgjøre.

Norge for alle i 2025?

Ifølge ombudet er det veldig mye som gjenstår før vi når målet om et universelt uformet Norge innen 2025.

- Vi trenger et mer systematisk arbeid for et mer tilgjengelig samfunn. Vi venter stadig på forskrift med retningslinjer og økonomiske tilskudd for å øke mulighetene for å realisere ut-bedringer knyttet til tilgjengelighet. Mye gjenstår også på holdningsarbeid. Funksjonshemmede i dagens samfunn møter stereotypifisering, stigmatisering, nedlatenhet og hat-kriminalitet, understreker Eli Knøsen i LDO. *

A photograph of a woman with blonde hair sitting in a wheelchair in a brightly lit hallway. She is wearing a dark green sweater over a white collared shirt and patterned trousers. Her glasses are hanging from her neck. The hallway has white walls and a dark floor, with a blurred background showing a doorway and some greenery.

“

De siste fem årene viser at det har vært vanskelig å nå fram med klager som gjelder manglende universell utforming, og vi tror det er derfor færre klager inn slike saker.

Holdning over underholdning

**Funksjonshemmede er underrepresentert i norske medier.
Empos løsning på det ble å lage god TV selv.**

Tekst: Helge Olav Haneseth Ramstad Foto: Siv Dolmen

Kjendiser

Mats Sollid og Erling Due Bergseth er kjent fra «Brille» og fra NRKs OL-sendinger

“ Vi utviklingshemmede er en del av verden, så hvorfor skal vi ikke være synlige på TV også.

Vi har laget TV-innslag fra «Skal vi danse» og «Det store korslaget», men det er vanskelig å finne andre utviklingshemmede å lage disse innslagene om, sier Mats Sollid.

- Hvorfor er det så vanskelig?

- Det må du spørre NRK og TV2 om!

Mats Sollid jobber selv i Empo TV. Du har kanskje sett ham og kollegaen Erling Due Bergseth på «Brille» eller på OL-sendingene til NRK sist vinter. Det er Empo TV som har laget «Mats og Erling»-innslagene for NRK. Empo synliggjør funksjonshemmede på TV, helt enkelt ved å tilby TV-jobb til utviklingshemmede gjennom Nav.

- Vi utviklingshemmede er en del av verden, så hvorfor skal vi ikke være synlige på TV også, spør Mats Sollid.

- Men jeg føler vi er på riktig vei, skyter Erling Due Bergseth inn. - Svein André Hofso Myhre, som spilte Detective Downs i filmen med samme navn, fortsetter som skuespiller med en rolle i «Hotel Cæsar», og TV-serien «Tangerudbakken» viste utviklingshemmede som var seg selv.

Verdig og troverdig

Den varig tilrettelagte arbeidsplassen Empo fikk i 2008 midler fra regjeringen til å starte riksdekkende TV for og med utviklingshemmede. I samarbeid med Follo TV startet de Empo TV, som nå har i alt 25 ansatte. De skriver nyhetssaker til nettsiden og lager TV-reportasjer til ukentlige sendinger. I tillegg selger de TV-programmer til andre kanaler. I vinter viste TV3 Pluss «Stjernekokken», utviklet og produsert av Empo.

- Utfordringen er at underholdningskanalene vil ha ren underholdning, mens vi er opptatt av å få frem et budskap uten for mye ablegøyer. Vi vil fremstå verdig og troverdig, sier Gro Tronvold, daglig leder i Empo. 🐸

Redaksjonsmøte

Klokka ni hver dag møtes TV-redaksjonen for å diskutere hvilke saker de skal jobbe med.

Fakta

Her kan du se Empo TV

Alle Empo TVs sendinger ligger på internett. Adressen er www.empo.no/empotv.

På Østlandet kan du se Empo TV på alle TV8s kanaler og på TV Vestfold.

Sendingene vises også på Frikanalen, som Altibox- og Riks-TV-seere får inn.

Instruktør: Torgeir Kjeldaas

I studio

Mats Sollid (t.v.) og
Erling Due Bergseth
trives foran kamera.

Opptak

Empo TVs programmer blir til i et studio i utkanten av Ski.

☞ – Folk får nok gjøgleri ellers. Det er lett for slike som Harald Eia å skifte mellom roller, men våre folk har mindre å spille på.

De ansatte er samlet til det daglige redaksjonsmøtet og går gjennom dagens saker: Bergen kommune vurderer å legge ned spesialskolen Tveiterås skole. Det blir til en nettartikkel om hvorfor vi fremdeles har spesialskoler i Norge.

Et team skal snart ut for å lage TV-innslag om hvordan man kjøper billett på NSBs automater og hva man må passe på å gjøre for ikke å bli tatt i billettkontroll.

Egen NRK-avdeling?

Gro Tronvold tviler på at TV-kanaler som NRK eller TV2 hadde klart å vise Empo TVs målgruppe på en like ålreit måte som de gjør, eller om det er plass for Empo TVs ansatte i deres redaksjoner.

– Men NRK kunne godt hatt en egen avdeling lik Empo TV, mener instruktør Torgeir Kjeldaas.

Tempoet og leveringsfristene er ikke de samme i Empo TV som i andre TV-redaksjoner. Men så er det også en annen oppfølging av de redaksjonelt ansatte, og de ansatte lager TV som blir lagt merke til.

Torgeir Kjeldaas forteller om god respons på sosiale medier under OL, da NRK viste «Mats og Erling»-innslagene. Han har inntrykk av at intervjuobjektene er villige til å svare på andre typer spørsmål fra de to reporterne enn fra andre journalister.

Aung San Suu Kyi

Blant bragdene Kjeldaas og Tronvold trekker frem, er intervjuene med Aung San Suu Kyi og Stevie Wonder. Mats Sollid og Erling Due Bergseth var reporterne som fikk dem i tale.

Due Bergseth er glad for at Empo TV har fått midler til å fortsette virksomheten, etter at den første prosjektperioden på fem år gikk ut i fjor. I tillegg til støtten fra Nav og kommunens medfinansiering, får Empo TV midler fra Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, Bufdir. De har fått støtte til å drive ut året, men har en flerårig søknad inne.

– Det er veldig moro å jobbe i Empo TV. Jeg tror ikke jeg ville trives med å pakke skruer eller sortere spiker og gjøre de samme oppgavene hver dag, sier Due Bergseth. *

Vi gir funksjonshemmede mulighet til å ta styring over eget liv

Borgerstyrt personlig assistanse (BPA) er et frigjøringsverktøy for funksjonshemmede med et assistansebehov. Ordningen gjør det mulig for oss å delta i samfunnet på lik linje med alle andre; studere eller ha en jobb, ha et politisk verv, hente ungene i barnehagen eller kjøre dem på fotballtrening, gjøre innkjøp, lage mat og ta vår del av husarbeidet, delta på dagnaden i borettslaget, gå på byen med gode venner – kort sagt å gjøre det alle andre gjør.

Ulobas BPA er utviklet av funksjonshemmede for funksjonshemmede, og er vår egen måte å organisere praktisk assistanse i hverdagen på. Tanken bak er at det er du som best kjenner dine behov og din hverdag, og dermed også er den som er best egnet til å avgjøre hvordan assistansen bør utføres. Du leder assistentene dine og bestemmer selv hvem du vil ha som assistenter, hvilke kvalifikasjoner disse skal ha, hvilke arbeidsoppgaver de skal utføre og hvor, hvordan og til hvilke tider assistansen skal utføres.

Den assistansen du ønsker

Hovedoppgaven vår er å legge til rette for at du skal få den assistansen du ønsker. Dette gjør vi ved å gi deg det verktøyet og den kunnskapen du trenger for å lede din egen assistanse. Som ny arbeidsleder gjennomgår du et arbeidslederkurs som gir deg full oversikt over jobben du påtar deg som arbeidsleder for en eller flere assistenter. Her får du et innblikk i de lovene og reglene som gjelder, opplæring i bruk av de ledelsesverktøy vi tilbyr, råd og tips om assistentrekruttering, personalhåndtering og mye mer.

Du leder, vi tilrettelegger

Vi har det formelle arbeidsgiveransvaret for assistentene dine – de er

ansatt i og lønnes av Uloba – men det er du som rekrutterer og leder dem. Se på oss som din egen personlige administrasjonsavdeling; vi tar oss av rutinearbeidet, økonomi, kontrakter og formalia, slik at du kan konsentrere deg om det som er viktig, det som betyr noe; livet ditt.

Størst og eldst på BPA i Norge

Uloba er landets største og eldste erfarings- og kunnskapsbank på BPA. Det var vi som innførte BPA i Norge, vi har videreutviklet den, og vi er sentrale i kampen for å få rettighetsfestet BPA på individuelt nivå, uavhengig av kommunetilhørighet.

Uloba er organisert som et samvirke – det vil si at det ikke sitter noen eiere og tar ut utbytte av driften, og at vi eies av de samme menneskene som vi er til for; har du assistansen din gjennom Uloba eier du samtidig en del av bedriften. Et eventuelt økonomisk overskudd pløyes tilbake i driften og bidrar blant annet til å sikre solidarisk drift – dvs. at vi kan tilby de samme tjenestene og betaler assistentene samme grunnlønn i alle BPA-ordninger, uavhengig av timetall og hvor i landet du bor.

Av funksjonshemmede, for funksjonshemmede

Ulobas BPA er utviklet av funksjonshemmede, for funksjonshemmede. Alle rådgiverne våre er selv arbeidsledere i sine egne BPA-ordninger, og Uloba både eies og drives av funksjonshemmede. Rundt regnet en tredjedel av de som har BPA i Norge i dag, har ordningen sin i Uloba. Ingen i Norge har mer erfaring, og ingen i Norge kan mer om BPA enn oss.

Mer informasjon får du på www.uloba.no eller ved å ringe 32 20 59 10.

Funksjonshemmede stadig mindre i mediene

På 20 år er det blitt langt færre nyhetsartikler om og med funksjonshemmede, viser ny rapport.

Tekst: Kåre Hunstad jr. Foto: Johnér

Oppslag der funksjonshemming er hovedsak, antall fordelt på aviser og år.

Aviser	1993	2003	2013	Totalt 1993-2013
Dagbladet	56	24	28	108
Dagsavisen	37	4	8	49
VG	41	39	18	98
Aftenposten	41	30	38	109
Bergens Tidende	33	21	26	80
Nordlys	21	24	29	74
Trønderavisa	17	17	19	53
Telemarksavisa	40	37	26	103
Totalt oppslag per år	286	196	192	674

Foto: Kåre Hunstad jr.

Elisabeth Eide har vært prosjektleder for rapporten som setter søkelys på media.

«**F**remstillingen av personer med nedsatt funksjonsevne i mediene» er den største rapporten av sitt slag i Norden, og er laget av institutt for journalistikk og mediefag, Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA).

I de utvalgte avisene har antallet nyheter om funksjonshemmede gått ned med hele 33 prosent fra 1993.

– Den kraftige nedgangen viser at journalister og redaksjoner ikke har fokuset på funksjonshemmede og sosialpolitikk. Det blir ikke prioritert av redaksjonene og fremdeles fremstilles funksjonshemmede stereotypet som helt eller offer, sier Elisabeth Eide ved HiOA.

Hun har vært prosjektleder for rapporten, som er satt sammen av analyser og bidrag fra Jan Grue, Tonje Vold med flere.

– Mediene har stor makt og kan påvirke samfunnets syn på funksjonshemmede og funksjonshemmedes syn på seg selv, understreker Eide.

Flere innsendte bidrag

Rapporten viser at det er en nedgang i dekningen av artikler om personer med nedsatt funksjonsevne fra 1993 til 2003, mens det er en stabilisering 2003-2013. Nedgangen skyldes i all hovedsak at riksavisene har langt mindre dekning i 2013 og

2003, mens de fire regional- og lokalavisene har stabil dekning. Nyhetsdekningen minker spesielt, mens andelen innsendt stoff øker.

Oppdragsgiver for rapporten er Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet, og fungerende avdelingsdirektør Anna Bjørshol setter pris på økt kunnskap om mediepresentasjoner av mennesker med nedsatt funksjonsevne:

– Rapporten bringer mye nytt, men den bekrefter også en del tidligere funn og antagelser hos folk som jobber med feltet, sier hun.

Viske ut myter

Bjørshol understreker at det er viktig at funksjonshemmede ikke bare fremstilles som «offer» eller «helt», og at mediene unngår å anvende nedverdiggende ord og uttrykk i pressen og artikler.

– Det er også viktig at personer med nedsatt funksjonsevne blir inkludert i medieverdenen. Slik kan eventuelle myter om hva personer med nedsatt funksjonsevne ikke kan gjøre, brytes ned. Det er stort sett bedre å ha fokus på hva personer med nedsatt funksjonsevne kan gjøre, enn motsatt, sier Bjørshol.

Ifølge rapporten virker de store mediene også nølende eller skeptiske til å ansette funksjonshemmede journalister, og det er liten rekruttering av funksjonshemmede til journalistutdanningene. *

Homser framfor funkiser

Tidligere sjefredaktør i Aftenposten, Hilde Haugsgjerd, mener Homoparaden har større appell enn Stolthetsparaden, fordi seksuelle minoriteter pirrer vår nysgjerrighet.

Tekst: Kåre Hunstad jr. Foto: Scanpix

Hun mener også at medie-forskerne har bommet i rapporten «Fremstillingen av personer med nedsatt funksjonsevne i mediene»:

– Media er totalt forandret på 20 år. Vi skriver færre saker om de fleste temaer. Derfor blir det upresist med slik statistisk medieforskning, sier Hilde Haugsgjerd.

Hun er en markant skikkelse i det norske medielandskapet og har vært leder i flere av de store mediehusene. Rett før jul i 2013 gikk hun etter eget ønske av som sjefredaktør i Aftenposten, etter å ha vært avisens øverste redaksjonelle leder siden 2008. Hun er leder for Pressens Faglige Utvalg (PFU) og har hatt styreverv i Norsk Redaktørforening, Mediebedriftenes landsforening og ved Universitetet i Oslo.

– Krevende journalistikk

Forskningen er altså klar: Omtalen av funksjonshemmede i utvalgte medier, har gått ned.

– Mange i funksjonshemmedes organisasjoner er frustrert over hvor vanskelig det er å komme på med saker som ikke dreier seg om «en helt», «et offer» eller en «personlig tragedie». Kan du forstå det?

– Ja, det kan jeg. Det er et krevende område for journalistikk. For som du refererer, så skal mennesker med nedsatt funksjonsevne få fremstå som det hele mennesket det er, ikke på grunn av sitt funksjonsproblem eller som representant for en gruppe. På den andre siden er det også i funksjonshemmedes egen interesse å fortelle om sin funksjonsnedsettelse, for å vise at det fortsatt trengs integreringstiltak.

– Ifølge offentlige tall finnes det 255 000 homofile i Norge, 593 000 innvandrere og over 800 000 funksjonshemmede. Hvorfor stiller funksjonshemmede bak i køen på nyhetsdesken til Aftenposten?

– Funksjonshemmede stiller ikke bak i køen. Men det er som 🐢

“ Ikke kritiser
mediene så veldig.

☞ sagt større konkurranse om færre journalisters oppmerksomhet og færre spaltecentimeter. Funksjonshemmede har veldig lenge hatt organisasjoner som har vært dyktige til å skaffe oppmerksomhet til sine grupper og sine saker. På et vis er deres situasjon «godt kjent». Det er nok lettere å få oppmerksomhet for marginaliserte grupper som offentligheten ikke kjenner så godt til, sier Haugsgjerd.

Sex pirrer

Rapporten viser også at Stolthetsparaden fra 2008 er registrert med 48 saker i mediene. I samme periode er Homoparaden omtalt 1048 ganger, og Aftenposten har alene hatt 145 saker.

- Funksjonshemmede får ikke den samme oppmerksomheten som homofile. Hva kan det skyldes?

- Seksuelle minoriteter har en kortere historie med å stå fram med sin situasjon, enn grupper med funksjonsnedsettelse. Dessuten er kanskje litt av svaret så brutalt at Homoparaden i større grad appellerer til nysgjerrigheten, fordi det rundt seksuelle minori-

teter har vært mye taushet og tabuer, sier Haugsgjerd.

Vil ha mindre kritikk

- Aftenposten har journalister med innvandrerbakgrunn og journalister som er åpent homofile, men har avisen noen med funksjonsnedsettelse?

- Det kommer an på hvordan du definerer funksjonsnedsettelse. Aftenposten har journalister som lever med kronisk sykdom.

- Noen journalister mener at funksjonshemmede klager og syter for mye, er du enig?

- Jeg synes ikke akkurat det. Men jeg synes kanskje at utfordringene forsvinner litt i hvor langt Norge tross alt har kommet i arbeidet med å integrere funksjonshemmede, sett i et større perspektiv - både i tid, i forhold til andre land og i forhold til andre uløste sosialpolitiske utfordringer.

- Hvis du skulle gi et råd til oss, hva skulle det være?

- Ikke kritiser mediene så veldig. Vær mer offensive og velg med omhu hvilke saker man søker oppmerksomhet rundt. *

Fakta

Hilde Haugsgjerd

Hilde Haugsgjerd har vært journalist og kommentator i Dagbladet, informasjonsdirektør for Rikshospitalet og deretter ansvarlig redaktør i Dagsavisen (2001-2004).

I 2004 ble hun ansatt som redaktør for Aftenposten Aften, Aftenpostens lokalavis for Oslo-området. I 2007 ble hun administrativ redaktør i Aftenposten og i 2008 ble hun konstituert som sjefredaktør.

Hun ble ansatt i stillingen i desember 2009. I desember i fjor gikk hun av som sjefredaktør, men er redaktør i Aftenposten frem til sommeren.

Kilde: Wikipedia

**FREEDOM
EXPRESS**

2008 **5 ÅR** 2013

Frihet til å reise på egne vilkår

Norges mest tilgjengelige busselskap!

Freedom Express tilbyr reiser og busstransport med unike fleksible løsninger basert på våre kunders behov og ønsker.

Vi kan tilrettelegge for alle typer oppdrag med våre 3 busser.

Korte og lange turer, i inn og utland.

La oss hjelpe Dere med planlegging av hele reisen, hotellbestillinger, ulike severdigheter, sightseeing eller bespisning.

Ta kontakt for en hyggelig reiseprat i dag!

Velkommen ombord!

Freedom Express as
PB 2474 Strømsø
3003 Drammen

post@freedomexpress.no
Tel: +47 906 66 500
Fax: +47 32 20 59 19

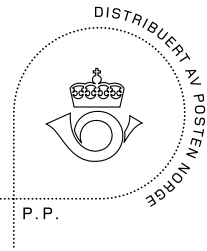
For bestilling og mer informasjon, se vår nettside www.freedomexpress.no

facebook.com/freedombuss

B

NORGE

P. P.

Hvorfor får du dette bladet?

Magasinet Selvsagt! sendes til en rekke politikere, beslutningstakere, biblioteker og andre offentlige instanser, samt media. I tillegg har vi fått anledning til å sende denne utgaven av magasinet til medlemmer og/eller tillitsvalgte i følgende organisasjoner: Uloba, Funksjonshemmedes fellesorganisasjon og flere av deres medlemsorganisasjoner, Ryggmargsbrokk- og hydrocephalusforeningen, og Norges Døveforbund. Magasinet Selvsagt har ikke tilgang til, eller innsyn i medlemslistene, og organisasjonene har kun gjort avtale om å distribuere denne utgaven av magasinet til sine medlemmer. Om du mottar to eller flere eksemplarer, er det fordi du står på flere av disse listene. I så fall er det fint om du deler med en venn!

Vil du ha fremtidige utgaver av Magasinet Selvsagt gratis tilsendt?

Send en epost til post@uloba.no
med navn og adresse magasinet skal sendes til.